

2001
2022



KALAPUTXI

Mutrikuko herri-aldizkaria
2022ko uztaila - 229 zkia.

JESUS BASTERRETXE BURGAÑA “TXORDO”

Txaluparen motorren soinuari adi

SUTEEN ARRISKUA GURE BASOETAN • ARNASETIK BIDEO SORMEN LEHIAKETA
ASTUA (EDO MANDUA), EDONORAKO LAGUNA (II) • MALENETAN PRESOK GOGOAN
JULEN OÑEDERRA ARRIZABALAGA, MUNDUKO TXAPELDUN

- ▶ Etxea apaintzeko proiektuak
 - ▶ Altzariak
 - ▶ Sukaldeak
 - ▶ Leiho mistoak (egurra eta aluminioa)



Errenteria auzoa, z/g · ONDARROA
 Tel.: 94 683 18 07 · e-posta: barrueta@barruetabena.com

Igualatorioarekin eta
 Osakidetzarekin
 lan egiten dugu



Audioprotesista
 egunero zentroan
 Audiometriak doan

OPTIKA VITORIA

O P T I K A • A U D I F O N O A K



ERRIBERA 16 • 48700 ONDARROA • 946134138 • mvitoria@cnoo.es

Telefonoak

Osasuna

COVID-19 KORONABIRUSA

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdia	943 46 11 11
Anbulatorioa	943 60 43 00
DYA zentrala	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Alzheimer elkarte	943 29 71 18

Botikak

Lasuen-Elezgarai	943 19 50 26 / 626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Amaia Zalduegi	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Arantzazu Izpizua (Eibar)	943 20 19 12

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48 / 679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Kontsortzioa	943 00 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizeko Izarra Ikastola	943 89 91 52
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 89 92 24
Kardala Akuakultura Institutua	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

ANSOLA taxia	638 67 23 83
XABI taxia	656 28 90 26
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa Autobusak	900 12 14 00
BizkaiBus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87
----------	--------------

Iritzixa

Agurtzane Urriolabeitia

MOTXILA HUSTU NAHIAN

Uda garaian bete-betean murgilduta gauden honetan, motxilak hizpide hartu nahi nituzke. Bai, motxilak!

Neguan gure gazteenek erabiltzen dituzte gehienbat. Astebarruan liburuz eta kuadernoaz karga-karga eginda egoten dira batzuk. Beste batzuk, ordea, kirol ekipazioa edo kirola egiteko beharrezkoak diren materialak eramateko baliatzen dira. San Juan Suaren karira, a ze nolako lasaitua hartu duten motxila batzuek. Dena dela, ni ez naiz liburuak eta kuadernoak erretzeko zalea. Agian aintzinako pentsakera izango da baina liburuak erretzeak bildutako jakituria ti-tau batean errautes bihurtzea iruditzen zait.

Uda sasoiari motxilek beste kutsu bat hartzen dute; bai estetikoki, bai eduki aldetik. Baina berdin-berdin kargatuta daude: toallak, be-turrekoak, eguzkitako-krema... Gauza da beti daukagula motxilaren bat soinean; bai fisikoa, bai emozionala.

Aspaldian sarritan entzun det pandemian bizitakoek ondorio astunak utzi dituela gure buruetan eta kosta egingo zaigula zama hori gainetik kentzea. Batzuk horretan ere azkarragoak dira beste batzuk baino. Makutoa erraz lagatzen dute ateostean, beste batzuei, aldiz, belkroarekin pegatuta gelditu zaie bizkarrean.

Lerro hauen bidez motxilan tokia egiteko gonbita egin nahi nizuke, motxilak hustekoa, alegia. Bizkarrean pegatuta ibili ohi dugun horretan oinarrikoa sartu eta disfrutatu hondartzaz edo mendiaz, auzo eta herrietako jaietaz. Baina, batez ere, motxila emozionala husten ahalegindu gaitezen aste hauetan. Bai! Badakit ez dela erraza hain astuna eta era berean ikusezina den motxila hustea, baina ma-niobra beharrezkoa degu aurerra egiteko.

Egin saiakera! Utzi alde batera lagun urkoari enbidiaz begiratzeari, utzi alde batera besteekiko ditugun aurreiritzi askotan zentzugabeak; utzi beste aldera norberaren zibilizazioari begiratzeari (azken horrek motxilan pixu asko sortzen du eta). Urtean zehar gure motxila emozionalean behar ez diren gauza asko sartzeko joera daukagu: gehigizko estresa, besteekiko konpetentzia, denera heldu beharra, gure beldurrak, konfesatu ezin diren egiak...eta azkenean dena motxila berean gehiegi da guretzat. Kuriosoa zera da, boltsa karga-karga eginda egon arren ia sekula ez dela apurtzen. Baina ez dezagun tentatu suertea.

Neugandik hasita, motxilatik egunero harri emozional bat ateratzeko gonbita egiten dizuet. Baina bada gauza bat, arina bezain garrantzitsua, sekula motxilatik atera behar ez deguna eta gurekin beti eramane behar duguna: ENPATIA.

Galbaixotan kontatuko didazue zelan sentitzen zeraten ariketa hau eginda. Bien bitartean, gozatu eta bizi jaiak eta uda.

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkarte
Barrenkale 12, behe
20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta aldizkaria@kalaputxi.eus

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea Mutrikuko Udala

Kolaboratzaileak

Josu Larrañaga,
Inhar Mutiozabal

Tirada 2.200 ale

Lege Gordailua SS-787/01

ISSN 1579-4792

Inprimategia EUSKALINPRI

Banaketa Kalaputxi

Kalaputxi Herri-Aldizkaririk
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:



Mutrikuko Udala

GEUK ERABAKITZEN DUGUNA

Kristo Zulotik Arno bitarte dio gure 'Mutriku Herriak' baina aspaldi da Intxirritik eta dikera ez dela gure herria. Puertosena da, Gasteizen dagoen ofizina horrek erabakitzen du Mutriku zer den.

2005an eraikitzen hasi ziren portu berriak lanpostuak eta aberastasunak ekarriko zituela zin egin ziguten politikariek eta ia hogeitaz beranduago, oraindik ez dute obra bukatu.

Irailetik aurrera dikea bukatzera omen doaz. Baina portu berria. Dikea portu deportiboa egiteko izan zen bezala, dikearen luzapenak beste 500 amarre egiteko intentzioa du. Diketetik eta Danborrera 500 belero eta kanoa jarriko dituzte, handik eta hemendik etortzen diren aberatsek Mutrikuri begira itsasontzia edukitzeko. Pistinan *karrua* jarriko dute azpiak garbitzeko eta pistinatik mollarberri bitartean aparkamendua. Nork erai-kiko du? Koplowitztarren FCC enpresak. Sartu *interneten* FCC eta *condenado* hitzak jarraian eta disfrutatu emaitzekin. Ba horrek eraiki omen behar digu 20 milioi euroko dikea.

Mollarberri eta astilleroko mollar barandillak jarri zituzten eta esan ziguten ezin genduela bainurik hartu portuan. Hori bai: pantalanetan amarratzen dutenek bainua eta mangera-ekin dutxa dute. Bitartean, Mollarberri bainua hartzen zen andra bati *'señora, aquí no se puede bañar'* esan zioten hiru gaztek, uretako motor zaratzak maniobratzen zabiltzen bitartean. Mollarberri zenbatek ikasi dugu igerian? Ba orain jakin, motorra edo kanoa dutenena dela Mollarberri, ez mutrikuar guztiona. Ordaintzen duenarentzat, ez denontzat.

Gure aiton amonek auzolanean, harria bata bestearen gainean jarrita eraiki zutena, Gasteizko 'puertos'eko bulego batean burokrata batek rotuladore gorriarekin marrak egin eta esan du ezin dugula bainurik hartu. Danborrean, arranplan eta pistinan egotea kendu egin behar dugula burutik. Intxirrira des-terratuta... momentuz. Geure kaia izan arren mutrikuarrok ez daukagu hitzik, ezin dugu ezer antolatu Puertosen baimenik gabe. Eta baimenik ezertarako ez, beuron interesen kontra doalako. Portua lapurtu digute lau paper ziztrin aldatu dituz-telako politikari grisek.

Eta nork gestionatuko du? EKP. Beraien webgunean jartzen duen bezala, EKP Sociedad Anonima. Bihar edo etzi, boltsara atera eta bost aberatsek erosi eta Mutrikuko portua, beraien-tzat. Mutrikuarrontzat, 130 x 80 metroko plaia artifiziala.

Bitartean, jela fabrika sortu den kotxe kaosa, Hondarbeltz eta Saturraranen garbiketa eta sokorrista gastuak mutrikuar denon kontura. Eta gure Kofradi Zahar maitea usteltzen. Bost urte usteltzen. Zenbat eta ustelago, merkeago emango diote baten bati, eta harek egingo du negozioa. Eta zer uste duzue egingo dutela? Bolatokia errekuaratu edo hoteleko logelak?

Dike erdi egin zuten eta adarra jo ziguten, orain bigarren partea dator. Herriko alderdi politiko denak alde omen zeu-den. Orain zer egin behar dute? Sinistu egin behar diegu? Portua handituko dute, 500 belero jarriko dituzte *puerto banus* bilakatzeko, orain turismoa baita urrezko arrautzen oiloa. Gero etorriko dira, etxebizitzaren prezioaren igoera eta mutrikuarrek kanpora bizitzera joan beharra, udako etxebizit-zak itxita dauden bitartean, Donostia, Zumaia, Getaria edo Orion pasatzen den bezala.

Hau dana pasatzen ari da, ize esateko aukerarik ematen ez diguten bitartean. Esan dezatela nahi dutena, gu ez gaude danari men egiteko. Denborak demostratu du etzutela portua babestu nahi, guk Kontxa bien erdian gero eta korrenta gehiago ikusten dugu.

Baina ez gaude korrentari segitzeko, kardalari eman branka eta abante. Ez daukagu zertan onartu Gasteizen onartzen direnak. Zerbait izango dugu ba esateko gure herriaren etor-kizunari buruz!

Mutriku izan dadila GEUK ERABAKITZEN DUGUNA.

"Danborzaleak"



Mutrikuko garraiobideen ordutegi eta geltoki guztiak hemen:

www.kalaputxi.eus/garraioa

ARRIETA
AUTOZERBITZUA



Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01



aparra

ZURETZAKO MODA

www.aparramoda.com

Erdiko Kale 29 20830 Mutriku Tlf. 943 604 594 645 033 561

MALEN AUZOA

Pandemiak geldirik izan gaituen bi urte hauen ostean, nahiz eta urtero San Juan bezperako gauean zerbait egin izan dugun, gau eder horri ikutua emateko, aurten gogotsu ospatzeko aukera izan dugu.

Gure gogoia bai, baina eguraldia ez dugu aldeko izan. Dena prest gurela 20:30etan kriston euri zaparrada, *ai ama zer egingo dugu orain?* Ekaitzari esperantzaz eutsi genion eta, *ene! hamarrak bueltan ateri!!* Gehiago ez genuen behar, aurrrera orduan!!

Hala ere, aurreko zaparrada ez zen izan gure arazo bakarra, euriak eragindako arazotxo batzuk izan genituen antzerki bitartean eta antzerkia hasi eta euria berriro ere. Hala ere, gogotsu egin genion aurre denboralari, San Juan bezperari magia eder hori eman nahian!!

Horregatik eskerrak eman nahi dizkizuegu, gurekin gaba eder hau ospatzen egon zineten guztioi, euri zaparrada azpian gurekin akelarrea ospatzen egoteagatik. Mila esker, zuek gabe egindako guztia alperrik izango litzatekeelako. Beraz, eskerrik asko, antzerkian parte hartzea erabaki zenuten kide berri guztiei eta San Juan bezperan Malen auzora gerturatu zineten guztioi!!!

Horretaz gain, aurtengoan, Mutrikuko Udala ere eskertu nahiko genuke emandako laguntzagatik. Eskerrik asko!

Ia datorren urterako eguraldi ederragoa dugun, San Juan bezpera eder bat ospatzeko!!

Malen Auzoko

San Juan bezperaren antolatzaileak

SAMIKOLLATIK

Lehen ere adierazi izan dugun bezala, Sanmikolla 18an eginitako obrak direla eta, kaltetuak izan garen auzoko bizilagunok, Udalak mugikortasuna eta bereziki irisgarritasuna erraztearen alde gaudela esan nahi dugu.

Hala ere, amaiera fasean dagoen proiektu honek auzotarraren zati handi bati sortzen digun haserre agertu nahi dugu, izan ere, proiektu horri esker, teilatua nabarmen handitu eta igotzea ekarri du, egin izan diren instalazio berrietan

Kalaputxi aldizkariak irakurleen gutunak plazaratzen ditu. Gutunak izen abizenekin bidaliko dira posta arruntez edo posta elektronikoz aldizkaria@kalaputxi.eus helbidera. Aldizkariak ez du zertan bere egin idatzien edukia.

ez bezala teilatu gainean kasetoi handi bat duen igogailua jarri da, eta azkenik, pasabide bat aparkalekueetatik teilatu artekoa eraiki da. Guzti honek eragin handia izan du gainerako etxebizitzetan.

Gure ustez, irisgarritasuna ezinbesteko baldintza da, eta hau, bateragarria da ingurumen-inpaktu minimo batekin eta auzoko bizilagunei kalteak ez eragitearekin. Eta kasu honetan bi alderdi horiek uztartzea posible zen, Mutrikuko Udalak egindako iradokizun teknikoetan jasotzen zen bezala, eta ez dira kontuan hartu obrak egiterakoan. Hori guztia, inongo ondoriorik gabe.

18. zenbakiko auzotarren komunitatearen berezitasuna eta eremu pribatu zabala kontuan hartuta, eta hainbat arkitectura-estudiori kontsulta egin ondoren, teknikoki posible da irisgarritasun-proiektu bat gauzatzea hirugarrenei kalterik eragin gabe, Udalar 2018an aurkeztutako eta onartutako proiektuan egin nahi zuten bezala. Komunitate horrek eta Mutrikuko Udalak ez dute prestutasunik eta enpatiarik erakutsi izan.

Urtebete baino gehiago pasatu da obra honi hasiera eman zitzaienetik, eta gure desadostasuna jarraitzen dugu eta jarraituko dugu adierazten. Era berean, Mutrikuko Udaleko talde politikoak saihestu egin du proiektua baliozkotzeko benetako argudioak ematea, eta, horrez gain, atzeratu egin da eskatu izan dugun dokumentazioa eta administrazio-errekurtsoaren eta egindako instantzien erantzuna entregatzeko orduan. 2021eko maiatzean udal honek adierazi zigun lehenago joan behar ginela bertara; hori ezinezkoa zen, proiektu horren berri Alkatetzaren Dekretu bidez obra-lizentzia eman ondoren izan baikenuen (hori, matxura jakin aurretik autoa tailer mekanikora eramateko eskatzea bezala da).

Gure ustez, udal honek ez du auzokide guztien alde neutraltasunez jokatu, auzokide askoren kalterako eraikin bati mesede eginez. Auzoaren idiosinkrasia, politikatik uste ohi den bezala, kontuan hartu izan balitz, ez zatekeen inoiz horrelako gehiegikeriarik onartuko. Azkenik, eskerrak eman nahi dizkiegu Sanmikollako eta Mutrikuko pertsona guztiei, denbora honetan laguntza eta babesa eskaini digutelako.

SANMIKOLLAKO AUZOKIDE KALTETUAK



SUTEEN ARRISKUA GURE BASOETAN

Fermin Ansorregi Astigarraga (1965) mutrikuarrak hemezortzi urte daramatza basozain lanetan. Urte horietan suteak gertu bizitzea egokitu zaio, eta bereziki gogoan du Bergarako sutea.



Nafarroan gertatutako suteak aldaketa klimatikoaren ondorio direla diote batzuek, eta espero zitekeena gertatu dela ere entzun dugu. Azken urteetako datuak oinarri hartuta eta albisteetan entzun dugunaren arabera, maiatzik beroena jasan dugu, eta lehorrena izan da. Azken suteak baldintza horiek eragin dituzten edota beste arrazoiren bat izan den aztertzen ari dira adituak. Fermin Ansorregi basozainaren iritziz baldintza egokiak eman dira suteak pizteko, *“klimari dagokionez puntarengo egoera bizi izan dugu, eta horrekin batera uzta jasotzeko momentua egokitu da. Uzta jasotzeko momentu horretan gari-sailetan, nahiz eta egoera ez izan hain puntakoa ere, arriskua makinariagatik sortu da, makinek azken batean berotasuna sortzen dutelako”*. Ondorioz, lehorrea, uzta-jasotzeko garaia eta hezetasun gutxi egoteak baso-suteak azkar piztu eta azkar hedatzeko baldintza ezin hobeak izan dira. *“Lastoa oso lehorra da, eta temperatura altua eta hezetasuna % 30 ingurukoa izanik, haize pixkat egonez gero, hori da egoerarik txarrena suteak gertatzeko”*. Alegia, maiatzean izan dugun eguraldia ezohikoa izan da. *“Kondizio klimatikoak oso muturrekoak izan dira maiatza izateko”*.

Nafarroako baldintza horiek gurera ekarriko bagenitu gure basoen eta landa-eremuen erantzuna ezberdina litzateke. Gipuzkoako luraren %72,4 basoak estaltzen du. *“Momentu honetan hemengo egoerak ez dauka Nafarroakoarekin zerikusik. Bi zatitan banatuko genuke Euskal Herria: bata Kantauri isurialdea eta bestea Mediterraneo aldea. Landaretza*

erabat ezberdina da: ez dauka zerikusirik bata bestearekin. Suteak udaren mediterraneo aldean izaten dira, eta, aldiz, kantauri aldeko isurialdean askoz ere arrisku handiagoa dauka-gu neguan edota udaberri aldera” dio mutrikuko basozainak. *“Suteak pizteko puntako baldintzak egokitu behar dira, baina, hala eta guztiz ere, ez da oso erraza sute horiek zabaltzea”*. ***“Suteak egoteko arriskua garoa berdetzen denean pasatzen da”***. Ordura arte arrisku egoeran egon gintezke, batez ere baldintza egokiak ematen badira.

Bestalde, suteen eskumena Foru Aldundiarena da. Prebentzio lanari dagokionez baldintza, arau eta protokolo batzuk ditu martxan. Batetik prebentzio gisa, sua egiteko kasu guztietan baimena eskatu behar da; su-txikiak egiteko, baratzako zikinak erretzeko edota basoko hondakinak erretzeko ere baimena eskatu behar da. Lan horiek guztiak egiteko jakina da baimena eskatu behar dela: *“horrez gain, nahiz eta baimena izan, baldintza batzuk bete behar dira: sua piztu behar den egunean dei bat egin behar da zenbaki jakin batetara, eta bertan sua egiteko baldintza egokiak ematen badira baimena emango da. Su hori itzalita egon behar da iluntzeko ordurako”*. Hori guztia prebentzio gisa, eta basozaina horren arduradun izango da. Egunean zehar piztu diren su guztien zerrenda izango dute basozainek: zerbait gertatuko balitz kontrolpean izateko. *“Suteen eskumena gurea den arren, suhiltzaileak ere suteen berri jasotzen dute: bion arteko koordinazio lana izaten da garrantzitsua. Gipuzkoan 60 bat lagun daude kontratatutapean suteak*

ASTIGARRAGA ANAIK, S.L.U



ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938

e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 behea - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

ARRIZABALAGA

Okela eta janari prestatuak

Mijoa Pol. Ind., P2-2

Tel. / Faxa: 943 603 065

E-mail: arrizabalaga1939@gmail.com

20830 MUTRIKU
(Gipuzkoa)

izaten diren momentuan laguntzeko. Horrez gain bost ka-
mioi ditugu suak itzaltzera joateko egokituak daudenak”.

Ezbeharrak eta larrialdiak ere izaten dira gure basoetan.
“Gizakia da ia gehienetan sutearen erruduna: piztutako sua gaiz-
ki itzali eta berriro piztu delako, edota behar ez den momentuan
piztu delako. **Bergaran tokatu zitzaidan behin, hiru sute gau
batean, bata bestearen jarraian. Oso gau beldurgarria pasatu
nuen, ez ginen bertan garbitu, ba...**”.

Gure basoetan, Intsignis pinuak espezierik hedatuena izaten
jarraitzen duen arren, bere lekua Ciptomeria eta sekuoia beza-
lakoak ari dira betetzen. Intsignis pinua azken urteotan gutxitzen
joan da, banda marroiak jota gaixotu eta lehortu baita. Hala eta
guztiz, pinuaren gaixotasunaren eta suteen arteko loturarik ez
du Ferminek ikusi. “Banda marroia hedatu denetik azpian lehen
pinuak oso landare gutxi izaten zuen, eta orain landareak kan-
poratu egin dira, jantzi egin da basoa, eta berdetu egin da.”

Euskadiko Baso Mapa berriak (2021) zuhaitz-masen banaketa-
kartografia azaltzen du. Hain zuzen ere, Eusko Jaurlaritzako
Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailak,
2018tik HAZI Fundazioari urteroko maiztasunarekin baso mapa
egiteko eskatu zion: Euskal basoetan gertatzen ari diren alda-
ketak azkar ematen ari baitira. Mapa horien emaitzen arabera,
badirudi Gipuzkoak duela baso-azaleraren ehunekorik handiena.
Eta basoen kudeaketa eta mantentzen lana bertako biztanleriari
eta udalerrioi dagokigu. “**Hemengo basoak mantentzearena
bakoitzaren erabakia da. Aldundiak ezin du behartu inor hau
sartu edo beste hau sartzera. Aldundiak dirulaguntzak ematen
ditu**”. Bertako hosto-zabala landatzeko ematen diren laguntzak
ehuneko altuan dabilta orain momentuan. “Ni ez naiz ibiltzen
basogintzan, ni gehiago ibiltzen naiz baso-animaliak eta landa-
reak kontrolatzen”. Basozainaren figura askorentzat ezezaguna
izan daiteke, are gehiago beraien egin behar eta errealtatea.

“**Basozainaren lana ehiza, arrantza eta landareria kontrola-
tzean datza**”. Landare autoktonoak landatzen dituzte (lizarra,
gorostia, urkia...). Landare horien haziak basozainek jasotzen
dituzte, ondoren Arizmendira eraman, bertan erein eta landa-
reak ateratzen dituzte, ondoren erreka-ondoetan edota behar
den lekuan landatzeko. “Landare horiek birpopulazioak egiteko
erabiltzen ditugu, adibidez, erreka bazterretan. Errekari itzala
sortu eta erreka-tenperatura zaintzen dugu, bestela uraren
oxigeno maila jaitsi eta arrainak ito egiten dira”.

Utzitako sailek, hau da, inolako zaintzarik edo kudeaketarik
ez dituzten basoek arriskua suposatzen dute etorkizunerako
suteetarako, edo hala esaten dute batzuek. Lurrazal horiek
larreak eta pinudi zaharrak osatzen dituzte eta sastrakak ingu-
ratzen dituen espezieak ditugu bertan. “**Abandonatuta dauden
terreno horiek gizakiak ditu abandonatuak, naturak ez. Azken
batean guk esaten dugun zikin hori fase bat da. Lehenengo
zelaia daukagu, ez bada moztzen zela horretako belarra takartu
egiten da, ez bada moztzen belardi horretan sasiak hasten dira.
Hurrengoan, tartean zuhaitz txiki batzuk hasiko dira. Horiek
goraka hazi eta sasiak hartzen ditu. Zikina da, baina zuhaitzak
azkenean irabazi egiten du. Eta, denborarekin zuhaitz horiek
itzalaren bidez, beraien azpia garbitu egiten dute**”. Gizakiok
agian ezin dugu naturaren zikloa ulertu. “**Pasatzen dena da,
guk presa daukagula eta naturak ez dauka prisarik. Gu gabe
ez dago basorik, hori gezurra da: gu izanda, agian ez dago
basorik**”.

Azken urtean basoberritzeak edo landaketa berriak ere egin
dira. Alegia, Gipuzkoako Foru Aldundiak Gipuzkoako basoak
mantendu, hobetu eta garatzeko dirulaguntzak bideratu ditu.
“Daturik ez daukat, hemen Mutrikun pinuaren kultura nahiko
sartua dago eta, kentzen den pinua berriro landatu egiten da,
beste leku batzuetan ez da hainbeste. Leku horietan, bertako
basoa ari da zabaltzen”.



BERISTAIN

PAPERDENDA

ESTANKOA

Barrenkale, z/g
943 60 35 44



Camping 
Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

MINBIZIAREN AURKAKO DIRU-BILKETA

Minbiziaren Aurka Gipuzkoan Mutrikuko biztanleen esku-zabaltasuna eskertu nahi du ekainaren 11n egindako urteko diru-bilketan 1.200 eurotik gora bildu zirelako.

Minbiziaren Aurka Gipuzkoan elkarteak ekainean Mutri-kun egindako urteko diru-bilketan parte hartu zuten pertsona guztiei eskerrak eman nahi dizkie. Gizarte osoak minbizia duten pertsonen babesa emateko helburuarekin ospatu zen eguna; ikertzaile, osasun-langile, boluntario, psikologo eta gizarte-langileekin konpromisoa hartzeko; eta ikerketa onko-logikorako dirua biltzen laguntzeko.

Hainbat boluntariok hartu zuten parte jardunaldi solidario honetan, herriko hainbat tokitan jarri ziren mahaietan banatuta. Urteko diru-bilketa, herritarrei elkarte hori dagoela eta pazienteei eta senideei laguntzeko lanean jarraitzen duela gogorarazteko aukera ematen duen ekimena da. Eta horrekin batera, lortutako baliabideak ikerketa onkologikorako eta elkar-tearen doako zerbitzuak sustatzeko erabiliko dira.

Diru-bilketari esker, ikerketa onkologikoko proiektuak finantzatzeko eta paziente eta senideei laguntzeko programak egiten jarraitu, eta gaixotasunaren prebentzio eta detekzio goiztiarreko kanpainak egiten jarraitu ahal izango dira. Elkar-tearen zerbitzu guztiak doakoak dira eta, beraz, diru-bilketa bezalako ekimenak ezinbestekoak dira hauek mantendu ahal izateko.



ARGIZTAPEN BERRIA BURUMENDIN

Gauak ilunak badira, Burumendiko etxeetatik hirugarren plaiarako bidea are ilunagoa izan da oraintsu arte. Flysh gainera heltzeko eta Burumendin utzitako ibilgailuetara iristeko bidea argiztatu du udalak led-farola berriak ipinita. Bertako erabiltzaileek aurrerantzean bidea lasaia eta seguruago egin ahal izango dute. Aurrerantzean, udalak badu asmoa herriko linea gehiago kontsumo txikiko led teknologiarara aldatzeko eta herrian dauden toki ilunak argiztatzeko, helburu horrekin lan-tzen ari den azterlana baliatuz.



INOR EZ DA ILEGALA

Ekaineko azken eguneko afrikar migratzaileek Europako lurretara iritsi nahian Melillako hesia gainditu nahian zihardutela Maroko eta Espainiako polizien eskuetatik jasandako borkizkeriaren aurrean, protesta antolatu zuen Mutrikuko kulturartekotasun mahaia. Hainbat herritar pistinako zabaleran elkarteratzea burutu zuten erahiltzen duten migrazio-politiken aurka.

Bistan denez, oraindik ere asko lan egin behar da munduan inor ez dela ilegala kontura gaitezen, norbere herri-tik arrazoi bategatik edo besterengatik ihes egin beharrean daudenek munduko beste txokoetan toki bat izatea merezi dutela uler dezagun.





Albia
EHORZKETA ZERBITZUAK

MUTRIKUKO TANATORIOA



Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)



ALEX
ELEKTRIZITATEA

Alexander Elezgarai Agirrebengoa

- instalakuntza elektrikoak • domotika • telekomunikazioak
- mantenu eta muntaia elektrikoak • argiztapen diseinuak

638 713 685 • alexmutriku69@gmail.com • Mutriku

LURRA, SUA, URA, HERRIA

Errigora entzun eta Nafarroako produktu gustagarriak datoz-kigu gogora. Herria eta auzolana Errigorako oinarrietan. Ekainean gertatutako suteek basoak, olibondoak, zereal-lurrak, mahastiak... suntsitu ditu, 15000 hektareako kaltea. Eta nola eman buelta egoerari?

Beste behin ere herritarren parte hartzea derrigorrezkoa birlakatu da, auzolanean, suak erretako sailak errekuaperatu behar direlako. Ez da txantxetako helburua Errigorak hartu duena.

Eta gu ere herriaren parte izaki, bidea ireki nahi dugu lerro hauetatik Errigoraren proiektu honekin bat egiteko.

Diru-bilketa jarri dute abian eta parte hartzera gonbidatu nahi zaitugu, kalaputxizale. Diru-sarrera egiteko kontua:

ES61 3035 0042 94 0421091052

Informazio gehiago: www.errigora.eus



lurra, sua, ura, herria



ELKANO ITSAS HERRIA

Uztaileko lehenengo asteburuan Mutrikuko portuan izan zen *Juanita Larando* patatxa Elkanoren mundubiraren 500. urteurrenaren ospakizunetan portuz portu euskal kostaldean irailaren 6an urteurrenako efemeridea iritsi artean burutzen ari den ibilaldian Lekeitiotik etorrira Deba bidean geldiunea eginda.

Asteburuan, patatxaren etorrera aprobetxatuta, hainbat ekitaldi antolatu ziren herrian, portuan eta kalean, eta horietan mutrikuarrek berriz erakutsi zuten itsasoarekiko duten lotura.

Patatxa Lekeitiotik ekartzeko mutrikuarrek ere osatu zuten arraunlarien tripulazioa, marinel zaharrek itsasoko lanabesen erakusketa antolatu zuten eta antolakuntzak atondutako paneletan Mutrikuk ere izan zuen bere tokia.

Bisitaldiaren aurretik, San Pedro eguna aprobetxatuta, itsasoan galdutako mutrikuarrei omenaldi xumea egin zitzaion moila zahar muturrean.



FRONTISA BERRITUTA

Miruaitz pilotalekuan hainbat eta hainbat berrikuntza lan burutu dira azken urteetan. Ezker pareta saneatu eta pintatu, sarea berritu, argiteria aldatu, frontoiko sarrera egokitu eta irisgarri ipini... eta pilotalekuaren zati beharbada garrantzitsuena ere berritu da: frontisa. Izan ere, gero eta zulo gehiago zegoen frontisean eta horrek eragina zuen pilotaren jokoaren kalitatean. Lehengo harriaren aurrean ipinitako kareharri berriak berrehun urte betetzear den pilotalekuari etorkizun luzea ematea espero da.

Obrak iraun duten bi hilabeteetan Mutrikuko Danok Bat pilota elkarteko kideek Galbaixo gainean dagoen Arnope frontoia burutu ahal izan dituzte entseguak eta entrenamenduak.

Miruaitz berrituaren estreinaldia Malenetan egin ahal izatea espero da, herriko pilotariek eta kanpotik etorriko direnek lehenengo pilotakadez frontisaren kalitatea proba dezaten.



ALKOLEA ARDOTEGIA

Jon Andoni Basurko Pagoaga

Tel.: 943 60 35 99
alkolea.edariak@gmail.com
Barrenkalea, 2 - behea 20830 Mutriku

Edariak
eta gehiago...

APALLU ITURGINTZA

Tel.: 600 316 381 - 943 02 98 61

San Agustin, 3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

ARNasetik

BIDEOSORMEN LEHIAKETA

ARNASETIK bideo sormen lehiaketa da, euskararen arnagunea osatzen dituzten udalerrietako gazteei zuzendua (LH-5etik DBH-4ra). Eusko Jaurlaritzak, Nafarroako Gobernuak eta Udalerrri Euskaldunen Mankomunitateak (UEMA) sustatutako ekimena da, eta udalerri euskaldunetako gazteen hizkuntza ohituren inguruan gogoeta piztu nahi du. Gaur egungo gazteen komunikazio-hizkuntzara eta teknologia berrietara egokitutako lehiaketa da, eta teknika, tratamendu, genero, sorkuntza prozesu eta gai desberdinak landuko dira. Hala, euskaraz ekoiztutako ikus-entzunezko piezen eta sormen lanen erakusleho bihurtuko da ARNASETIK.

Gazteen etorkizunerako begirada sortzaileak pizteko asmoarekin, lehiaketan modu ezberdinetan parte-hartzeko aukera egongo da eta kategoria ezberdinetako sariak ere bai. Horrek esan nahi du banaka, talde lanean edo-eta eskolartekoan jorratu daitezkeela lanak.

Gazteen etorkizunerako begirada sortzaileak pizteko asmoarekin, lehiaketan modu ezberdinetan parte-hartzeko aukera egongo da eta kategoria ezberdinetako sariak egongo dira. Horrek esan nahi du banaka, talde lanean edo-eta eskolartekoan jorratu daitezkeela lanak. Hemen **OINARRIAK:**

1. Lehiaketaren helburuak:

Helburu nagusia da arnaguneetako herritarrak ahalduntzea eta arnaguneen garrantzia ikusaraztea, bai eta komunitatea indartzea ere (arnaguneen arteko loturak).

2. Sustatzaileak:

Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua, UEMA.

3. Epaimahaia:

Programa sustatu, dinamizatu eta laguntzen diharduten erakundee-tako ordezkariak osatuko dute. Ikuslearen sarirako epaimahaia sareko erabiltzaileek osatuko dute.

4. Parte-hartzea:

- Arnaguneetako 10-16 urte bitarteko edozein sortzailek har dezake parte Arnasetik programan, aurrez aipaturikoformatu ezberdinetan (modu partikularrean, taldeka edo ikastetxearekin).
- Parte-hartzaileek aurrez adierazitako prozesuan parte-hartu eta lehiaketarako epeak eta irizpideak bete beharko dituzte.

5. Kategoriak:

Adinaren arabera sailkatutako hiru kategoria daude eta kategoria bakoitzak aurkeztu beharreko lanak ezberdinak izango dira.

- A kategoria: LH 5-6
- B kategoria: DBH 1-2
- C kategoria: DBH 3-4

6. Lanen irizpideak:

• Oinarria:

- A kategoria: Formatu librean (marrazki, olerki, bertso, bideo, abesti...) sormen lana ekoiztu LHtik DBHra. pasatzeak suposatzen duen emozio/hizkuntza ohitura/egoerak islatzea.
- B kategoria: Julen Portillok egindako bideoa ikusita antzeko ikus-entzunezkoa sortzea youtuber estiloan.
- C kategoria: Hiru Damatxok egindako bideoan agertzen diren galderei erantzungo dion bideoa sortzea, elkarrizketa irudikatu-ko duen formatuan.

• **Hizkuntza:** Euskara izango da lehiaketara aurkeztzen diren lanetan erabiliko den hizkuntza, bideo-istorioen elkarrizketak edo off ahotsa erabiltzen badira.

• **Iraupena:** ikus-entzunezko lanek gehienez 2 minutu iraungo dute.

• **Gaia:** Kategoria bakoitzerako planteatzen den gaia hartuko dute inspirazio gisa sormen lana egiteko.

• **Formatua:** B eta C kategorietan bideoa formatu horizontalean grabatu beharko da. Edizioa eta post-produkzioa ere nahi diren programekin egin daitezke. Betiere, hobetsi egingo dira HD formatuan, progresiboan grabatutako eta muntatutako lanak.

• **Gai tratamendua:** Ez dira onartuko arraza, sinesmen, etnia, adin, erlijio, sexu, genero identitate, sexu orientazio, itxura fisiko edo pertsonen gaitasunak iraintzen, gutxiesten edo jasartzen dituzten lanak. Hala ere, antolatzaileek ez dituzte bere egiten bideo-istorioetan egiten diren adierazpenak, erabilitako irudiak edota isuritako iriztiak, beraz, ez dute horien gaineko inolako erantzukizunik.

7. Izen-ematea:

Lehiaketa www.arnasagara.eus atarian zentralizatuko da. Bertan, informazioa, material eta baliabideak, izen-ematerako eta jarraipenerako bideak, etab. eskainiko dira. Parte-hartzaileek bertan eman- go dute izena eta beraien datu eta lanen erabilerarako baimena eman- go dute.

• Jasotako sormen istorio guztiak (parte-hartze irizpideak pasa zituztenak) online aurkeztuko dira.

• Lanen aurkezpenarako jarraitu beharreko pausuak hurrengoak izango dira:

• arnasagara.eus/arnasetik/parte-hartu ataleko formularioa bete, bertan eskatuko zaizkion atal guztiak betetz (informazio pertsonala, bideo-istorioaren deskribapena...).

• Izena-ematerakoan pribatutasun eta erabilera abisuak onartuko dira.

• Lanak Wetransfer edo antzeko Interneteko bidalketa tresna bitar-



ZELAIETA JATETxea

Olatz auzoa · Mutriku · 943604595

asteburuan zabalik
astegunetan erreserbak

tez helarazi beharko dira hurrengo helbidera, adierazitako epean: arnasetik@arnasagara.eus. Mezuan zehaztu beharko dira:

1. Lanaren izenburua.
2. Norbanako ala taldeko parte-hartzaileen izenabizenak.
3. Kontakturako telefono zenbaki bat.

Artxiboek 2GB baino gutxiagoko tamaina eta Mp4 formatua (H.264 kodekean) izan beharko dute.

8. Epeak:

Arnasetik lehiaketak ondorengo epeak izango ditu eta partehartzailerak horietara mugatu beharko dira:

- Arnasetik lanak aurkezteko azken epea: [urriak 5](#).
- Ikuslearen saria bozkatzeko epea: [urriak 14-20](#).
- Gainontzeko epai-mahaien bozka emateko epea: [irailaren 20-27](#).
- Sari banaketa ekitaldia: [urriak 28](#), Villabonako Gure antzokian.

9. Hedapena:

Antolakuntzaren esku gelditzen dira lehiaketara aurkeztutako lanen erabilera eskubideak. Betiere, lan horien hedapena egingo da lehiaketaren asmoa beteko duten ekimen eta eginkizunetan.

10. Epaimahaia:

Lanak baloratzeko neurriak eta irizpideak

- Egileak haien lanen eskubideen jabe izanda, Arnasetik lehiaketa irabazleen bideoak proiektatzeko eta bere plataformetan partekatzeko baimena izango du, programak egiten dituen edozein sustapen ekitalditan.
- Epaimahaiak honela antolatuko dira lanak baloratzeko: antolakuntza batzordeko ordezkariak eta erakunde laguntzaileetako ordezkariak (ikastetxe, ikus-entzunezko ekoizpen etxe etb..).
- Epaimahaiak horrela erabakiz gero, sariak hutsik geratuko dira.

- Epaimahaiak aurkeztutako lanen artean aipamen berezia egiteko ahalmena dauka. Horrek ez du ordainsaririk izango baina bai merezitako onarpena.

- Sariak jaialdiaren amaierako ekitaldian jakinarazi eta banatuko dira. Irabazleak edo haren ordezkariak amaiera ekitaldian parte hartuko du. Hau da, sariak eskuratu ahal izateko beharrezkoa izango sari banaketa ekitaldian parte hartzea.

- Lanak baloratzeko erabiliko diren irizpideak ondorengoak dira:

- Adierazitako irizpideen betegarritasuna.
- Hizkuntzaren erabilera.
- Sormena.
- Gaiarekin bat egitea.
- Gidoigintza.

11. Sari nagusiak:

2.000 euro egongo dira 4 kategorietan banatuta. Katetoria bakoitzak 500 euroko sari baliokidea izango du.

- A kategoriako lanik onena, LH 5-6 (500 euro).
- B kategoriako lanik onena, DBH 1-2 (500 euro).
- C kategoriako lanik onena, DBH 3-4 (500 euro).
- Publikoaren saria (500 euro).

12. Oinarriak onartzea:

Lehiaketan parte hartzeak oinarri guztiak onartzea dakar.

- Lanak aurkeztu beharko dira Creative Commons lizentziapean.
- Musika erabiltzekotan, ahal bada, lizentzia librekoa edo bideoarentzat propio sortutakoa izatea komeni da.
- Bideoetan adin txikikoak agertzen badira, egileak baimena bermatu beharko du (adin txikikoen guraso edo tutoren baimen sinatua aurkeztuta).

gora herri jaiak!

Lor-
tutuko
dugu

ehbildu

Jesus Basterretxea Burgaña *Txordo*

Txaluparen motorren soinuari adi

Gerra ostean jaioa, bere adineko mutrikuar askok bezala, itsasora egin zuen bizimodua ateratzera, eta olatu artean igaro zituen hamalau urtetik jubilatuko urteak. Laurogeita bat urte bete berri dituen gaurko lasaitasunetik kontatzen digu ontziaren sotoan, makina zaintzan bizitako une batzuk.

Gerra ostean jaioa, zeintzuk dira haurtzaro eta nerabezaroan bizitako gogorapenak?

Askotan aditu izan ditugu orduko giroaren kontakizunak, eta gaurtik begiratuta bitxiak iruditzen zaizkigu, politika zein eguneroko beharrei nola erantzuten genien ikusita, hala ere, ez ziren izan bereziak nire adinekoenekin konparatuz. Etxeko giroaz dut gogorapen gehiago, agian, aitzak Pasaia portutik lana egiten zuen arrastako arrantzan, baita bakailao kanpainarik egin ere, eta hutsune hori sumatzen genuen familia giroan. Beranduago, gainera, hiru urtez Venezuelara joan zenez lanera, amaren inguruan bilduta bizi izan ginen bost anaia-arrebok.

Esolan behartutako "castellanoz" ahal genituenak ikasi, eta hamalau urterekin itsasora txalupa-mutil.

Noiz eta nola erabakitzen duzu itsas-ontzietako makinista ikasketak egitea?

Hemeretzi urterekin soldaduzkara joan behar izan nuen, eta bi urte egin gerrako ontzian. Handik etxeratzean, gurasoen betiko aholkuek jarraitzen zuten: marinel hutsa izateak ez dakar onurarik, eta hobe zerbait ikastea itsasoan jarraitu nahi baduzu ere. Eta, hala, etxean nituen ereduak jarraitzea erabaki nuen: makinista, aita eta anaia zaharrena bezala. Alturako arrantzan egin nituen makinako koipeztatzaile bezala laupabost hilabete, eta Ondarroako eskolan makinistarako ikasketak egitera sartu nintzen. Ordura arte hiru hilabetekoak izaten ziren, baina urte hartan kurtso osoa —bederatzi hilabete— egitera behartu gintuzten legez, beraz, denbora horretan, bigarren eta lehenengo makinista tituluak ateratzeko prestatu nintzen, eta Pasaian bi azterketak gainditu. Beranduago "maquinista mayor" deritzon bi tituluak ere atera nituen.

Eta altuerako arrantza ontzietara saltoa...

Aipatu bezala ibilia nintzen mutrikuar Xoxuaren laguntzaile bezala, baina, oraingoan, armadore ondarrutar batek deitu zidan ordezkapen bat egiteko, eta *Gran Soleko* kalara joan nintzen, lehen aldiz, makinaren arduradun. Marea horretan izan nuen bataioa, gauez kuadro elektriko baten matxura izan eta ilunpean gelditu ginenean; egunsentian matxura konpondu eta pozik gelditu nintzen, marea normala egitea lortu baikenuen. Ordezkapena bete ondoren, beste ontzi batetik deitu zidaten, eta hala jardun nuen denbora batez lanean.

Une batean Mutrikutik deitu zidaten, izozkailua zuen bajurako ontzi bat egiten zeudela, eta prest al nengoen Algeciras eta Dakar aldeko uretan lan egiteko. Baietza eman, eta bederatzi hilabete egin nituen Zumaian montajea egin bitartean, ondoren Afrika aldeko uretara joateko.

Etxera bueltatu ginenean Ondarroatik izan nituen lanerako



deiak, eta harrezkero, beti ibili izan naiz arrastako ontzietan.

Zein itsas-uretan egin izan duzu zure lan-urteak?

Ohiko arrantza-lekua *Gran Sol*—Britainia Handiko sartaldean—zen hemengo itsasontzi gehienentzat, baina 200 mila barnean arrantza egitea debekatu zutenean, beste kala berriak aurkitu behar ziren. Ondarroako itsas-patroi bat, Pasaian konponketak egiten ari ziren kubatar batzuen eskutik, itsas-karta batzuen jabe egin zen, eta hala ezagutu genuen Ondarroako kaian entzutetsua izan den *Rokcall*. Eskozia iparraldetik mendebalera itsasoaren erdi-erdian uretatik ateratzen den haitz handi bat. Urteko hilabete guztietan, ekaina ingurua kenduz gero, olatu handiak (11-12 metrokoak) eta itsaso txarra izaten da bertan, baina arrantza leku aberatsa da. Giroa dela-eta, laupabost txalupa besterik ez ginen joaten bertara. Hogei eguneko mareak egin eta etxera; horrela hamabost urtetan, han bizi ziren arrainak murrizten joan ziren arte.

Makinan matxurak izatea ohikoa izango da, baina gogoratzen al duzu matxura garrantzizkorik arriskua aurrez-aurre ikusi



Pol. ANTZOMENDI · Galdona bidea
MUTRIKU ☎ **943 60 31 86**

gorritxuautoak@hotmail.com

Gotzon
arrandegia
produktu fresko eta kalitatezkoak

Gotzon Eizagirre
Felix Txurruka, 2 - Tfnoak: 943 60 46 02 / 943 60 36 59



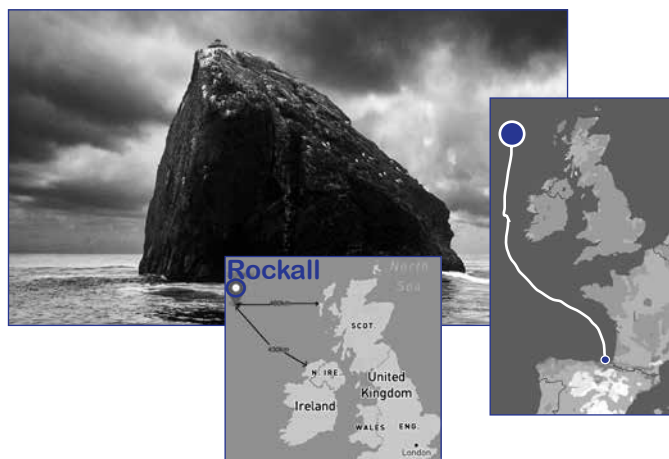
izan duzuna?

Edozein matxura konpontzeko ontziaren sotoa ez da leku erosoena, ez leku, ez baliabide, eta batzuetan ordezko piezarik gabe, baina zela-hala konpondu behar izaten genuen, ez baita txantxetakoia Ondarroaraino itsaso haietatik atoiatu bueltatzea: irabazirik ez, eta ordaindu egin behar gainera atoiotzia!

Baina kontatzera noan une honetaz gogoratzen naizen bakoitzean, oraindik ere, izerditan hasten naiz: Eguraldi txarra zegoen emanda, eta inguruan ginen ontzietatik gu bakarrik gelditu ginen arrantzan, besteek portura egin zuten bitartean. *Santa Kilda* inguruan ginen —*Rokcall* eta Eskozia bitartean— itsaso oso handia altxatu zenean, eta olatu batek ontzi osoa hartu zuen bere barnean. Tximiniatik sartu zitzaigun ur pila, eta makina gelditu zitzaigun.

Zortea izan genuela esan behar, uretan genuen sarearen kableak eten egin zirelako, eta ontzia errazago azaleratu. Barnean ziren urak atera ondoren, makina aztertzeari ekin nion. Kamisa bat apurtu, biela bat okertu, kulataren junta, haize hodia okertuta, matxurak kuadro elektrikoetan... izan ziren lehen begiradan ikusitakoak.

Ontzia olatuen menpe, eta ez zegoen helikopteroaren laguntza eskatzerik halako hurakanaren barnean.



Motorra martxan jartzeko beharrezkoak ziren piezak aldatzeari ekin genion, baina olatuak bultza egiten zigun, eta patroia azaldu zitzaigun esanez sakonera markatzen zuten brazak gutxitzen ari zirela, 30etik hasi eta beherantza. Hamar brazatan ginen funtsezko piezak aldatuak zirenean, baina haizearen hodia zuzentzeko sopeleerik ez! Ahal genuena egin, eta motorra martxan jartzea lortu genuen halako batean. Hamar bat ordu egin genituen motorra paratuta. Hurrengo eguna pasatu genuen beste konponketak egiten, eta dena prest genuenean eta eguraldia apur bat baretu zenean, gure patroiak non egiten duen olatua sartu zitzaigun lekura, eta ondoan gelditu zen sarea atera zuen sakuko arrain eta guzti.

Nola kudeatzen da horrelako egoera bat?

Horrelako kinka larrian zer egin behar den, ez dakit, gaur ere, erantzun egokirik emateko gai naizen. Sena dela esango nuke laguntzen dizuna zure lanean konzentratu eta kanpotik azaltzen dizkizuten arriskuetatik isolatzen. Baina ez dakit, egoera bertsuetan erantzun berbera emateko gai izango nintzenik. Lanean beti arduraz jokatu izanak, bai ezaguera bai praktika aldetik, uste dut laguntzen duela horrelako egoeretan.

Pozak eta tristurak itsas-ontzi barnean. Zeintzuk gogoratzen dituzu?

Poz handienak esango nuke matxurak itsasoan konpondu eta ontzia bere bidean jarraitzeko moduan jartzen duzunean hartzen direla. Aipatu dugun matxura konpondu ondoren, jakina poza eta lasaitasuna hartzen duzula, baina gauza txikiagoekin ere bai, lan-esperientzia hartzen zoazen mailan, zure gaitasuna sendotzen sentitzen duzun heinean.

Tristura handiena aita hil zela emazteak esatean. Urruti ginen, eta ezin etorri etxera. Maitatua izateaz gain eredu izan nuen aita, eta azken agurrik ezin emateak asko hunkitu ninduen.

Itsasoa eta familia, bikote ezkon-gaitza...

Familiakoek bizitza ahalik eta egokiena izan dezaten pairatzen dituzu olatu arteko orduak, egunak eta urteak, beti itsas barean zabiltzala esaten —jubilatuta arte ez diot inoiz kontatu emazteari zein egoera bizitzen genuen *Rokalleko* inguru hartan—. Baina, nahiz eta kontaktu fisiko murrizta izan emazte eta seme alabekin, pozik nago bizitzan hartu duten joera eta ardurarekin, eta, orain, jubilatuta ondoren, eduki ez nuen aukerak ematen ari zait bizitza.

Gehiago kontatzeko?

Ondarroako kaiko kontakizunetatik on eta txar asko daude, baina zein egoeratan jokatzen den jakiteko anekdota bat kontatuko dut, itsaso zeharo garratza ateratzeko ordua emanda genuenekoa. Portuko irteerako semaforoa gorrian...

— Maki, abante motorrari!

— Baina...

Semaforora iristean berdean zegoen! Nola aldatu zen? Zuek pentsatu!

Laranga Auzoa
Tel. 943 60 32 56
kalbaixo@gmail.com
MUTRIKU - Gipuzkoa

LEA-ARTIBAI
Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

Astua (edo mandua), edonorako laguna (II)

Automobilik, kamioirik eta motorrik ez zan sasoian edonun ikusi zeikezen astuak, manduak eta idixak. Hurreko jua-etorrixetan astua zan nagusi, baiña pisu haundixak eruateko eta bide luzietarako mandua aproposena. Mandoz eruaten zan arraiña Kastilla aldera, mandoz ekartzen zan ardaa Naparruatik.

Astuen inguruko kontu jakingarri batzuk ekarri genduzen hona lehenguan, horri segida emateko, eta manduen gorabeherak aitxatu aurretik, hona hemen astuen berri entzun eta irakurri ditzugunak:

Kortan edo epelian euki ezkerro, astuari ez zakon illia hainbeste hazten, baiña kanpuan ibilli ezkerro dexente hazten zakon. Eta, gero, jakiña, moztu egin bihar. Asto-moztailliak jeneralian jitanuak izaten ziran, *motxailliak*. Elegante mozten zitxuen, eta moztutakuan ura eta ozpiña nahastau eta gorputzian zabaltzen zixuen, trapuarekin hautsa kendu... Aurrerago, *Mendaroko bat ibiltzen zan astuei eta ardixei (baitxa pertsoneri ere) illia mozteko makiñak saltzen*.

Ijituak bazakixen astuen berri. Tripa aldian koskor edo bultuak bistatzen zakuezenian pasmo bedarra, pipurrutxa eta intxaur orrixak egosten zitxuen eta haren urarekin mindutako lekuan igurtzi. Aburo osatzen zakuen eta bultua ezkutau.

Jakin degunez, Mutrikun, astarrei *Periko* izena jartzen zixuen baserri gehixenetan eta astoemiei, berriz, *Linda*.

Asto gehixenak illun samarrak edo grisaxkarak izan arren, kolore askotakuak egoten ziran: urdiñak (grisak), zurixkarak, beltzak, pintxuak (zurixak eta beltzak), nabarrak (bi-hiru kolorekuak)...

Ziñuako Pedro (1920-2008) zanak goguan zakan bere gazte sasoian astuek egitxen zeuen prezia: 25-30 pezeta. Gitxi edo asko zan jakiteko hona hemen erreferentzia bezela sasoi hartako beste salneurri batzuk: ardi batek 5-10 pezeta balixo zoan, behi batek 250-300 pezeta edadekua bazan, eta gaztia edo sasoikua bazan 1.000 pezeta.

Ganauak apainduta

Aita Joxemiel Barandiaran, Debako Ermittia kobazuluan zauala bere azterlanak egitxen, hau idatzi zoan bere egunero-kuan 1925eko garagarillaren 5ian: *"mientras cernemos, dos personas del caserío lrurein pasan con un asno ajaezando el río que pasa al pie de la Peña de Ermitia en una lancha"*. Erderazko *ajaezar* (edo *enjaezar*) aditzak animalixak apaintzia esan nahi deu. Ferixetara eta jaixetara juateko dotore jartzen zitxuen asto, zaldi eta bestelako ganauak. Nora ete zijuazen orduan lrurain baserriko bi lagun harek?

Mando kaskagogorrak

Astarra eta bihorra, edo zaldixa eta asto-emia alkatu ezkerro *mandua* (arra) edo *mulia* (emia) jaixotzen da. Halaixe esaten zakue Mutrikun; mando txikixari, berriz, *mandakua*. Kontu

jakiña da ezin deuna kumerik ekarri, antzuak dira-eta. Astuak baiño indartsuaguak dira animalixa horrek.

Sasoi baten Mutrikun oso mando gitxi zauan. Lan gogorre-tan idixak erabiltzeko aukerarik ez zauanian erabiltzen ziran manduak: harrobixetan harrixak ateratzeko, mendiko egurra (apeak-eta) karriatzeko... Iberdrolak ere harri txikixa edo grijua karriatzeko manduak erabiltzen zitxuan. Baitxa kale-garbiltzailiek ere. Azken horrek, aurreko baten azaldu gendun bezela, mulia erabiltzen zeuen kaleko zakarrak karriatzeko.

Manduak, arraiña eruateko

Mutrikuarra arrantzale abillak izanda, jenero hori lihorreko herrixetara karriatzeko manduak ibiltzen zitxuen. Artxibuetan aspalditxik dokumentatzen dira "mulatero" edo mandazaiñen jua-etorrixak.

1545. urtian Juan de Beresik ("*mulatero vecino de Motrico*") legatza *-pescada çeçial-* erosi zion Andres de Armendia ontzi-jabe *-pinaçero-* mutrikuarra Gaztela aldera eruateko. 1563an, berriz, Juan de Ybiri "el menor" mutrikuarra 40 dozena bixigu saldu ziozen Pedro Gonzalez de Mendibill mandazain arabarrari, "*mulatero, vecino de Mendibyll*".

Gizaldiz gizaldi eutsi zixuen ohitxura horri. 1826. urtian, gaiñera, Mutrikuko Arrantzalien Kofradixak arraiña Madrilleraño eruateko "zerbitzua" jarri zoan martxan. Honela eman zoan horren berri Juan Ignazio Iztueta historialarixak 1847. urtian: "*1826. urte inguruan Motricutic arrain berria Madrilco Erriburu andira eramateko ifini izan cituzten berariaz eguindaco coche aproposac; ceintzube bi egunetic batean eramaten cituzten uts-aldirik bage eun ta gueiago arroba, 80 legua bide igaroric 56 orduren barruan, eta iñoiz iritsi izan ciran 44ean ere*".

Azkar egitxiarren zaldiz ibilliko zan zerbitzu jakin hori, baiña gehixenetan manduak ibiltzen ziran Mutrikun arraiña karriatzeko.

Arranbide

Mutrikun Arranbide (edo Arrainbide) izeneko bide bat dago. Larangatik Olaberrieta bailerara dijuan zatixari behintzat hala esaten dixue inguruko baserritxarrek. Etxeko zaharrei entzunda dakixe mando, zaldi eta bestelakuetan arraiña karriatzen zala Araba aldera eta urrutixago.

Bide hori herritxik erten eta Laranga baillaratik pasatzen zan, San Juan eta Pikua baserri aldamenetik, mendixan gora egitxen

El camino q llaman arranbide

zoan, gero Urkamendieta eta Tellerixa pasauta, Olaberrieta bailerara ertetzen zoan, Astigarrabixara bajatu eta handik Mendarora. Gero Altzolatik Leintz-Gatzagara (edo Arlabanera) eta handik Gasteiza...

Laranga aldiari aspaldi dokumentatzen da izen hori: *“montes conçeigiles de entre Maya e Arranbide”* (1580), *“el camino que llaman Arranbide”* (1614). Gaur egunera arte ailegatu da izen hori: *“el camino carre[til] de Arrambide a la tejeria [de] Olaberrieta”* (1948).

Mendaro aldiari ere bada (edo bazan) *“Arranbide”*; hain zuzen ere, izen hortako bidia, errekoa eta etxia zauan. Etxia: Arranvide (1726), Arrambide (1732, 1777, 1855, 1934, 1950), Arranbide (1743, 1754, 1763), Arrambidecoa (1817). Bidia: *“el camino que llaman de Arrambide, para asegurar este para que no lleve el rio”* (1764). Errekoa: Arrambidecorrequia (1826).

Asto eta manduen bidiak

1771. urtian Antonio Miguel de Acilona zan herriko alkatia. Mutrikun bide eskasak zozela seiñalatu zoan: *“Para todo transporte de generos por tierra se vale de bueyes, y algunos jumentos, y rocines, y hay poca facilidad por ser los caminos costaneros y fragosos”*.

Mendiko bide horretako batzuk zabalak ziran, beste batzuk, berriz, estuak. Burdixak juateko aproposak ziran lehelenguak, burdi-bidiak. Bigarren bide xastar horrek, berriz, oiñez edo asto eta manduarekin juateko aukeria ematen zeuen, oinbidiak, mandabidiak edo astabidiak ziran.

1629. urtian Piñastegiko baratza baten aldamenetik *“el camino mandabide”* pasatzen zan. Izendapen generikua ematen deu. Bidetxiñurra edo oinbidia izango zan, segurutik. *Mandabideeta* (1769) edo *Mandabideta* (1826) izeneko parajia ere badago Mutrikun.

1832xan Astabidealdea izena topatu degu: *“un terreno argomal y pedregal con algunos robles ruines que sita en el termino llamado Astabidealdea o Arriarri”*. Saratsuazpikua eta Kareaga baserrixen aldamenian zauan toki hori. Gaur egun Mendaro da.

Mandasketa

Mutrikun, udaletxe atzian, Mandasketa izeneko tokixa dago, *Mandasqueta* (1894). Oraindik ere han doz harrizko aska haundixak. Itxurria ere egon zan bertan, *fuelle de Mandasqueta* (1914). Ez da ondo ikusten baiña hurreratu ezker *“Año de 1790”* irakurriko degu harraskan. 1789ko zemendixaren 29xan udalak erabaki zoan animalixek edateko aska harek jartzia, *haga executar a un vebadero para cavallerias*. 785 errial pagatu zitxuan udalak, *p^a hacer nuevos pilones o vebaderos en la Calzada de esta v^a*.

XVIII. eta XIX. gizaldixetan udaletxe azpiko kortia edo ikuillua errentan ematen zoan udalak 4 edo 9 urterako. Izan ere bertan zaldixak, manduak eta astuak gordetzen ziran.

XX. gizaldixan kale-garbitzailiek udaletxe azpiko lokal haura erabiltzen zeuen mulia gordetzeko. Alderdi baten kartzela zauan eta bestian kortia.



Mandasketa soziedadeko atearen detaillia

Gerra ondorenia, 1940-1941. urte inguruan, soldaduek Mandasketan prestatzen zeuen jatekua. Gerora, 1970. urtian, handik hurre, Luis Mari Arrietak eta Dioni Urreistik *Mandasketa* alkatia edo soziedadia sortu zeuen. Herritxar askok hortik eza-gutuko deue izena.

Baiña hori ez da gure inguruko Mandasketa bakarra. 1922. urtian Luis Eleizalde (1878-1923) bergararrak idatzi zoan Ondarruan bazala *“Mandazketa”* izeneko toki bat: *“Mandazketa, abrevadero de Ondarroa”*.

Augustin Zubikarai ondarrutarrak, 1981. urteko artikulua baten, hiztegiko hitz generikotzat jotzen deu: *“Mandazketa: mandoak ura edateko askak, abrevaderos”*. Gaiñera, 1993. urteko liburu baten azaltzen deu *“mandasketa”* bat baiño gehixo egon zala Ondarruan: *“Erabiltzetak mandoz egiten ziran denboretako mandaskak geratzen dira oraindik. Mandasketa izenez ezagutzen dira. Ala Antzosoletan, Emendiko erreka azpian eta Errenderi inguruan”*.

Mandazainen jua-ettorrixak

Mutrikura ettortzen ziran mandazainak –arrieros, mulateros– arabarrak eta naparrak ziran. Jeneralian ardaia eta zerealak ekartzen zitxuen, eta bueltan arraiña.

Hona hemen 1849. urtian Mutrikutik Logroñorako jua-ettorrixan ibiltzen zan mandazain arabar baten deskripzia: *“Angel Estivariz. Soltero, natural y residente en Maestu, estatura alta, edad 25 años, pelo negro, ojos pardos, nariz regular, cara obalada, barba clara, color bajo, viste pantalón y chaqueta de pana color de botella, sombrero y pañuelo en la cabeza, lleva borceguies, y alpargatas aragonesas, carga dos machos, el uno color negro, y el otro pardo. Ruta Motrico á Salinas de Leniz, Vitoria, Haro y Logroño y viceversa”*.

1823. urteko San Pedro txiki egunian, gabeko 10etan, Pedro José de Eraso ailegatu zan Mutrikura, *“arriero vecino del Lugar de Vidaurre”*. Bidaurre Gesalatzen dago, Naparruan. Ardaia zakarren: *“4 pellejos de vino navarro chiquito”*. Hiru mandorekin etorri zan: *“viniedo p^a esta villa con sus tres machos con dos cargas de vino navarro por haver vendido la tercera carga en la villa de Ormaiztegui”*. Kontrabandua egitxiarren salatu zeuen Pedro José. Itxura danez Madala auzuan, Zabalaga baserrixan, laga zitxuan ardau-zaragixak, iñun deklaratu gabe.

Mandasketa edo Arranbide paretik pasatzen zeratenian goguan izan ardoz eta arraiñez kargautako mando harek... Izan horrek, kobazulo askok bezela, oraindio ere sasoi bateko erantzuna daukae.

Josu Larrañaga Arrieta



Julen Oñederra Arrizabalaga

MUNDUKO TXAPELDUN

HELIZE-TIRO MODALITATEAN

Hamalau urte besterik ez dituen arren munduko txapelduna da Helize-tiro modalitatean Julen Oñederra Arrizabalaga (2008-05-11). Txikitandik datorkio zaletasuna eta dagoeneko ibilbide polita egin du mutrikuarrak.

Helize tiroa zertan datza?

Tiro modalitate bat da, eta bereziki horretarako diseinatuta dauden kanta berezietan egiten da helize-tiroa. Kanta edo zelaiaren diseinua borobil erdikada bat da; bertan bost plater erdika batek plater hegalaria jaurtitzen du, eta adi egotea ezinbestekoa da. Hegalari hori plastikozko euskarri batzuekin mantentzen da. Airera jaurtitzean tiro eginez gero puntu zehatz batean jaustea da helburua. Alegia, marraztua dagoen eremu zehatz batean, borobil erdi-erdian. Bertan jautzen bada puntuazio gorena lortzen da. Aldiz, zehaztutako eremutik kanpo jautzen bada, jokaldi baliogabea dela adierazten dute. Horretarako bi tiro jarraian egiteko aukera daukagu. Eskopetari dagokionez, berriz, orokorrean tiratzaileok erabiltzen ditugun eskopetak hamabiko kalibrea dutenak dira.

Munduko txapeldun junior mailan...

21 urte azpiko mailan hartu nuen parte munduko txapelketan, Portugalen aurretik. Hasiera batean, lehen egunean, ez nion hasiera on bat eman: zelaiaren inguruko parajeak ezberdinak egiten

“aitarengandik
jaso dut kirol
honekiko zaletasuna”



zitzaizkidan, eta horrek norberaren erreflexuak korapilatzen ditu. Argitasuna ere garrantzitsua da, eta betaurreko bereziak erabiltzen ditugu. Baina, behin egokitu ondoren primeran joan zen txapelketa.

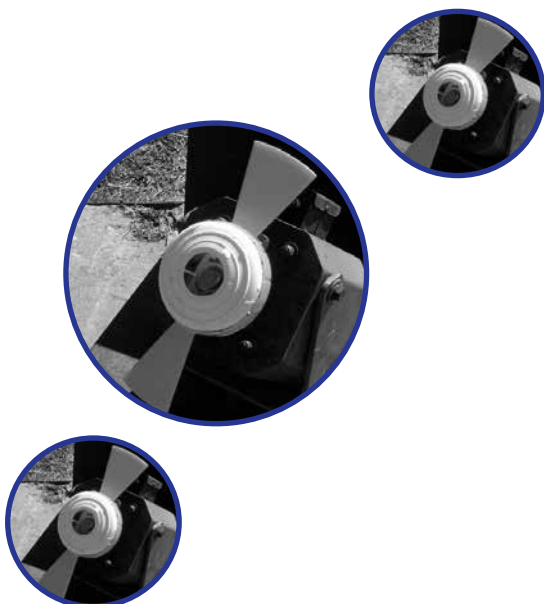
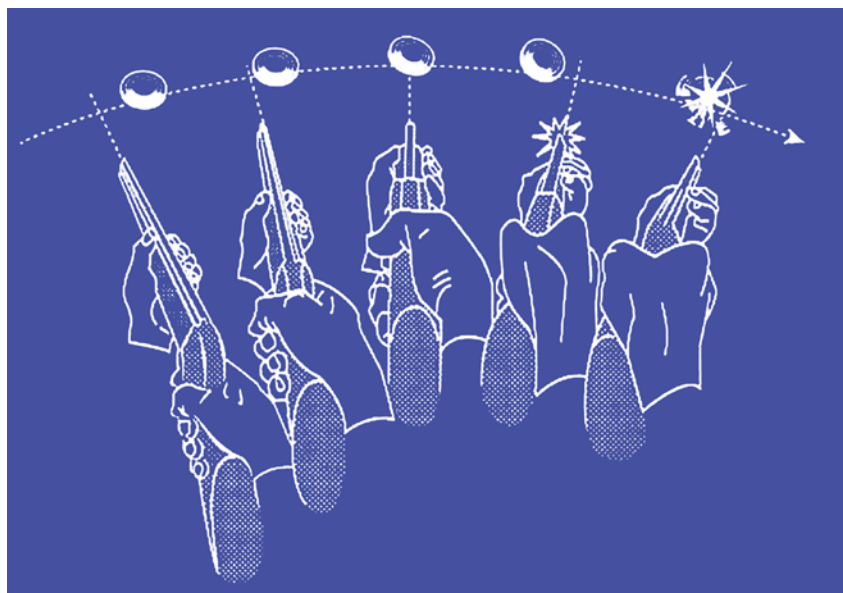
Orokorrean zein kategoriatan lehiatzen zara?

Kadete eta junior mailetan hartzen dut parte, bereziki 21 urte azpiko mailetan, orain momentuan 14 urte ditut-eta. Hala eta guztiz, lehiaketa batzuetan kategoria orokorretan ere tiratzen dugu, kasu horietan nire aitarekin batera. Egia esan, lehiaketa ugari antolatzen dira: lehiaketa probintzialak, autonomikoak eta nazionalak. Horrez gain, nazioarteko bi lehiaketa garrantzitsu daude: Europako Txapel-



IBARPLAS

leihoaren erreferentzia



keta FAN32 eta Munduko Txapelketa FAN32. Bertan parte hartzeko ez daukazu zertan aurreko lehiaketetan tiratu, hau da, zuzenean joan daiteke munduko txapelketara. Bi txapelketa horiek aurreko batera izan dira, biak Portugalen, eta egun ezberdinetan burutu direnez, bietan parte hartzeko aukera izan dut. Hasiera batean Europakoa Granadan burutu behar zen, baina, arazo batzuk izan zituztela eta, azkenean Portugalen burutzea erabaki zuten. Beraz, maiatzaren 25ean eta 26an Europako txapelketan parte hartu nuen eta maiatzaren 27an eta 28an Munduko txapelketan.

Zure lehen aldia izan al da?

Ez. Bost bat urte nituela hasi nintzen aitarekin eskopeta hartu eta tiro modalitate horietan, Arrateko zelaietan. Eta, bereziki aitaren-gandik jaso dut kirol honekiko zaletasuna eta grina. Esan beharra daukat oso lehiakorra naizela eta irabazteak guztiz motibatzen nauela. Bestalde, familian dugun afizioarekin denok elkarrekin joaten gara txapelketetara oportetara joango bagina bezalaxe; denon gozamenerako.

Kirol honetan jarduteko lizentzia bereziak beharko dira, ezta?

Bai, federatua egotea beharrezkoa da, eta ehiza zein arma lizentziak

egunean izatea derrigorrezkoa da. Bestalde, aseguratua egon behar zara, baina hori federazioak egiten du. Horrez gain elkarte baten izenean lehiatzen gara, hain zuzen ere Arrateko bazkide gara. Eta, aipatu nahiko nuke Arrateko Klubean modalitate hau irakasteko irakasleak ere baditugula. Norbait animatuko balitz azalpenak jasotzeko aukera izango luke, eta egoki ikasteko aukera.

Teknika ere garrantzitsua izango da...

Gorputza lasai edukitzea eta kontzentrazio maila oso garrantzitsuak dira. Baita, oinen posizio eta mugimendu egokiak ere. Baina, azken hori txikitatik ibiltzean automatizatua izaten duzu eta ez zara jabetzen. Tiro egitean ere, eskopetaren kolpearen ondorioz oreka mantentzea ezinbestekoa da. Horretarako, egia da, bakoitzak bere gorputzera egoki datorkion eskopeta erabiltzen du; bakoitzak berea, pertsonalizatua.

Animatuko zenituzke zure adinekoak modalitate hau frogatzera?

Bai, noski! momentuan Arraten nire adineko hiru bat lagun elkartzen gara, baina, gustura hartuko nituzke tiratzaile berriak taldean. Benetan polita da!



JOKOA EZ DA ERRENTA

Bada jolas bat “makiltxoena” non esku barnean ezkutaturik izanda, bistan geratzen diren muturtxoei teinka egin behar zaien eta luzeena ateratzen duena irabazle gertatzen da. Estatu zapaltzaile biek, espainolak eta frantsesak, joko honetan behin baino gehiagotan jolastera gonbidatu gaitu euskaldunok, eskaintza ezberdinak medio eta koiuntura politikoaz baliatuz.

Euskal Herrian ere urteak arrera doaz eta aldaketa handiak izan dira. Giza sentsazio asko dira oro har eta, jakina, politikoak. 80ko hamarkadatik hona, adibidez, modu eta tamaina ezberdineko mugimenduak eman dira, Euskal Herri barnean eta hau zapalduzik izan nahi gaituztenen inguruan ere.

Hamarkada asko joan dira, errepresioaren eremutik begiratuz, latzak, gogorak eta irudiz amaigabeak. Baina Herri moduan erantzuten genuen, estrategia bakarra genuen, herri gisa jipoituak baginen herri gisara erantzuten zen. Nahiz eta erreminta ezberdinak erabili, borrokak babesa zuen Herrian, noski orain bezala batzuk beste aldera begiratzen zuten, beraiekin joango ez balitz moduan, eta nahiago zuten Estatu zapaltzaileekin itunak sinatzea, honek herria zapalduzik mantentzea eramaten bazuen ere.

Aldaketa bazetorrela sinestarazi nahi ziguten eta aldaketak eman beharrekoak zirela esan ziguten, agian jolasean bezala, zein makiltxo aukeratu behar zen pentsatzen ariko ziren, honek Euskal herrirako etekinak emango zituela eta. Horrekin batera babes estruktura guztiak desagiten joan behar ginen. Gauza da gai honetan egindako kudeaketak ez duela eraginkortasunik izan edo fruiturik eman.

Presoak hirugarren gradutik bigarrenera pasatzen ari dira, kolaborazio eskaerak, presoak eskubide politikoak bazterturik jarraitzen dute, iheslariak itzuli ezinda daude, atxiloteta politikoak, ertzaintzaren oldarraldi neurrigabeak eta ETXERATEk salatu berri duenez oraindik 82 preso sakabanaturik dituzte, besteak beste. Bide honetan arriskutsuena iruditzen zaiguna zera da: errepresioa sailkatzeara, hau da, erantzun ezberdinak ematea irakurketa eta pentsaera propio batetan oinarrituz.

Baina badaude tarte honetan emaitza onak ere. Herri bezala erantzutearen beharrean sinesten jarraitzen dugunon aldetik, eta aurretik zegoen konpromiso militantetik abiatuta. Presoak burutzen dituzten borrokaldiei babesa eskaini eta bozgorailu lanak eginda konpromisotik lortu dugu dagokien mailan jartzea,

batzuetan besteetan baino emaitza hobeagoekin. Ez ditugu bakarrik utziko eta ahal dugun mailan elkartasuna, sostengua eta eman beharreko babesa aktibatuko dugu. Gogoratu nahi dugu besteak beste Asier Guri-diren egoera, Venezuelan iheslari, dokumentaziorik gabe, eskubiderik gabe eta bere senideengandik urrun dagoela. Asierren aurkako mendeku politika salatzen jarraitzen dugu.

Hau guztia kontuan hartuta ez dugu uste jolasetarako gaudenik eta esaera zaharrei men eginez jokoa ez dugu errenta. Ezin gara zain egon estatuak eskuak zabaltzeko. Herri gisa errepresaliatuen askatasuna lortzeko betebeharra daukagu, baldintzarik gabe eta duintasunez, inoren aurrean makurtu gabe, eta horretarako bidea amnistia da. Amnistiak gatazkaren konponbidea barnebiltzen du eta horregatik soilik amnistiaren gauzatzeaz bermatuko dugu errepresaliatu politiko gehiago ez egotea. Horretan jarri behar ditugu indarrak gaurtik, irakurketa alderdikoiak alde batera utzita. Ezin dugu onartu errepresaliatuen borrokaren ondorioak haietako bakoitzaren bizkar erortzea. Errepresaliatuen borroka Herriaren ardura izan da eta euren askatasuna ere Herriaren ardura izango da.

Irantzu Gallastegi

Centro Penitenciario Madrid VII
Ctra, M-241, km 5,750
28595 Estremera. Espainia

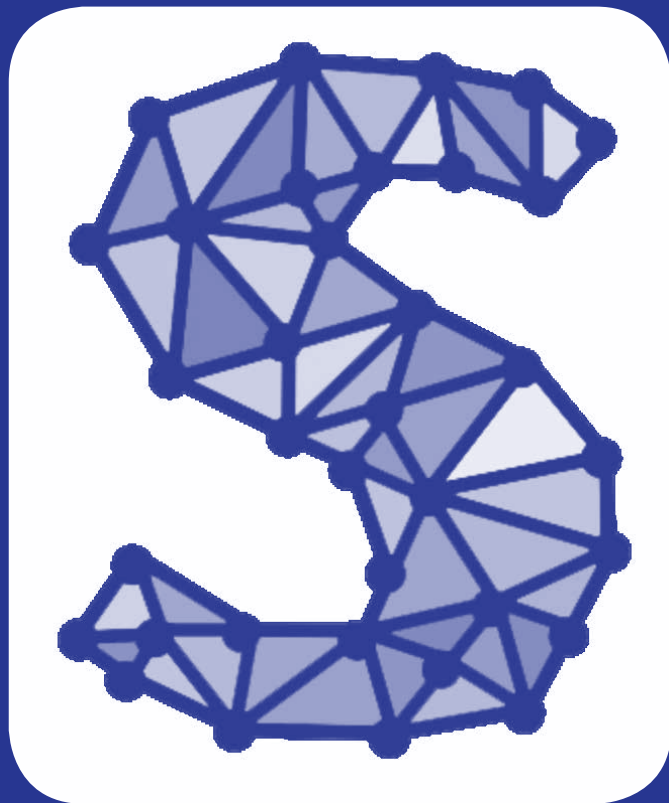
Lexuri Gallastegi

Centro Penitenciario De Zuera.
Autovía A-23, Km 328,
50800 Zaragoza. Espainia

Orkatz Gallastegi

Centro Penitenciario de Topas.
Salamanca. Ctra. N-630, km. 314
37799 Topas. Espainia





Urtarrilaren 8an SAREK Euskal Herrirako antolatutako mobilizazioen berri eman genuen. Esan genuen urriaren 8an amaitutzat emango gurela orain bi urte jarritako erronka, 3.127.326 km egitearena, hau da, Euskal Herriko biztanle beste km egitearena. Eta hainbeste km zertarako? Bada, bizikidetzaren alde egiteko, bakearen alde eta euskal presoen eskubideen urraketa amaitzearen alde egiteko; azken finean, etxera itzultzeko prozesua egiteko.

Urriaren 8an erronka horri amaiera emateaz gain, batu egin nahi ditugu urte luzetan urruntze-politika amaitzearen alde aritu diren herritar guztiak; salbuespen-legeria bukatzen ari den honetan, bidean emandako bultzada eskertzeko, eta guztiona den lorpena guztiz gauza dadin aldarrikatzeko.

Askotan esan dugu pertsona askok leku askotan gauza txikiak eginez mundua alda dezaketela. Bada, gu hainbat km egiten ari gara, mila eratar. Milaka izan gara helburu hori lortzeko parte hartu dugunak. Milaka, euskal presoek oraindik ere aplikatzen zaien espetxe-politikak eragindako salbuespen-egoera desagerrarazi nahi duten pertsonak.

2018ko ekainaren 18an Sanchez presidenteak, eta, beraz, Espainiako gobernuak publikoki esan zuen hiru hamarkada luzez aplikatu den salbuespeneko espetxe-politika kendu eta espetxe-politika arrunta ezartzeko prozesuari ekingo ziola. Adierazpen horiek itxaropena sortu zuten euskal presoek eta senideek artean, baita euskal herritar askoren ere. Baina 48 hilabete pasatu dira, eta hurbiltzeekin aurrerapausoak eman badira ere, asko falta da oraindik Espainiako gobernuak hartu zuen konpromiso hori betetzeko.

Datuek moteltasun ulertezin bat islatzen dute, bereziki azken asteetan: 195 euskal presoetatik 106 daude Euskal Herriko espetxeetan, 19 Frantziakoetan eta 70 Espainiakoetan. Hau da, oraindik ere %36 Espainiako espetxeetan.

Gradu-progresioetan dagoen blokeoa ere aipatu behar

dugu. Egia da azken urtean ia guztiak pasatu direla espetxeke lehen gradutik bigarrenera, baina 21 preso bakarrik pasatu dira bigarren gradutik hirugarrenera, nahiz eta 60k bete horretarako baldintzak, bete duten kondenaren zatia kontuan hartuta.

Beraz, Espainiako Gobernuari eskatzen diogu orain dela 48 hilabete iragarri zuen konpromisoa betetzeko. Gehiago atzeratu gabe. Eskubideez ari baikara; ez dira pribilegioak. Espetxe-araudia salbuespenik egin gabe betetzeaz ari gara; hori da eskatzen duguna.

Eta salbuespen-legeria gainditzen ez den bitartean, zoritxarrez, ameskeria hutsa izango da bizikidetzaz, memoriaren kontakizun partekatuz, eta, azken finean, justiziaz eta bakeaz hitz egitea. Gizarteak hori guztia eskatzen du, eta guztion eta gutako bakoitzaren erantzukizuna da hori errealitate bihurtzea. Bidea egiten jarraitu behar dugu, elkarrekin, bizikidetzaren alde, bakearen alde eta salbuespeneko espetxe-politika ezarrita duten euskal preso guztiak etxerako bidea egitearen alde.

SAREk bide hori egiten jarraituko du, eta herritarrei eskatzen die guztiontzat hain beharrezkoa den aldaketa hori sustatzen jarraitzeko. Hala egingo dugu uda honetan ere. Urratsak ematen jarraituko dugu, IZAN BIDEA dinamikaren barruan kilometroak egiten, espetxe-politika horren amaiera eta salbuespen-neurrien amaiera aldarrikatzeko.

Horregatik, udako hilabeteetako ekintzen berri eman nahi dizuegu, aurrez aipatutako urriaren 8a ahaztu gabe, egun horretan milaka pertsona elkartuko baikara Donostian, **Etxera bidea gertu!** lemapean.

Udan, SAREren bosgarren bizikleta martxa egingo dugu. Azken bi urtetan ezin izan dugu egin, pandemiaren eraginez, baina aurten elkarrekin egingo dugu hiru eguneko itzulia. Uztailaren 22an hasiko da Etxarrin (Nafarroa) eta Durangoraino (Bizkaia) joango da, Arabatik pasatuta. Uztailaren 23an, Durangotik Azpeitira (Gipuzkoa) egingo du, eta uztailaren 24an bide laburragoa, Azpeititik Donostiara. Amaitzeko, ekitalditxo bat eta luntxa izango dugu hiriburura hurbiltzen diren guztientzat. Izena gure webgunean eman dezakezu, bizikleta martxaren atalean. (<https://sare.eus/bizikleta-itzulia>)

Jaietan Iruñeako, Gasteizko, Donostiako eta Bilboko kaleak berriro hartuko ditugu:

Ekainaren 18an Iruñean, 18:00etan, Intsumisio parketik hasita.
Abuztuaren 3an, Gasteizen, 18:00etan, Bilbo plazatik hasita.
Abuztuaren 20n, Donostian, 12:30ean, Bulebarretik hasita.
Abuztuaren 26an, Bilbon, 13:00etan, Eliptikatik hasita.

Hiriburuetakoak aipatuta, ezin ahaztu herrian bertan daukagun zita. Urtero bezala hondartza inguruan bilduko gara ETXERATEK deituta. Aurten, abuztuaren 7an, 12:00etan.

Oraindik bide luzea dugu aurretik eta denok gara beharrezkoak bide horretan. Animo eta zatoz bidera!

IZAN zeu ere BIDEA!

ZORIONAGURRAK ZORION



ANDRES eta LAIA

Zorionak aitzona Andres eta gure txirripitina Laiari uztailaren 3ko eta 21eko partez. Matxo haundi bat etxeko danon partez!



AMETS eta KEMEN

Zorionak etxeko guztion partez!



HAITZ

Zorionak Haitz zure urtebetetzean, gure mutillai, zintzoa eta alaixa dalako



MAREN

Zorion bero bat gure neska potxolari, guraso, aiton-amona, eta amai Hodeiren partez. Muxu handi bat Malen egunian urtiak betetzen ditzulako.



EKHI

Zorionak! Malen txiki egunean 4 urte haundi! Ondo pasa eguna eta aprobeitza tiobibuak. Muxu erraldoi bat danon partez.



ARHANE

Zorionak etxeko danon partez!



LAIDA

Zorionak etxeko printzesiai 6. urtebetetzean! Ondo zelebrauko deu danok batea! Matxo asko famili danan partez, batez ere aitatxo eta amatxon partez!



JULEN

Zorionak osaba!! Uztailak 3an 23 urte bete dezuz eta oso ondo pasa! Hori bai, ez ahaztu: pastela zure kontu!



IRAIDE

Zorionak printzesa! Uztailaren 2an 7 urte handi dauaneko. Ondo pasatu etxeko danon partez!!



OIER

Nahiz eta uztailaren 29an 10 urte haundi beteko dituzun, guretzako, etxeko "txikitino" izango zea beti. Aukean maitxe zaitxugu. Zorionak!



UGAITZ eta IRAIA

Zorionak Ugaitz eta Iraia, uztailaren 13an urteak bete dituzue, eta izan zaitezte zoriontsuak beti!



LAGUNAK

Zorionak lagunok!! Lagunekin gogoratzea garrantzitsua delako... Zorionak zuei ere!



ERAIKUNTZAK
OLATZ, S.L.

Igeltseritza orokorrean, Txalet, Erreforma...

Tel. 943 60 44 10 / 670 41 42 23 - 24

Olatz Auzoa, Urrestieta Baserría - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)



POTERO

DENDA.....943603643

OKINDEGIA.943604512

Urgazki Zaharrak



1970eko hamarkadan arrantzan
Obi Txiki eta Xoxtorra



1915 inguruan
Urazamendiko
astillerua



ANSORREGI
oinetakoak

erdiko kalea 9
mutriku
943 60 33 42
agerretxo@gmail.com



Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

FARMAZIA GUARDIAK 2022

2022	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Uztaila	1	1	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1	1
Abuztua	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1	1	4	4	4
Iraila	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1	1	4	4	4	4	3	

2 1 Larunbat goizak (09:30 - 13:00)

EGUNEKO FARMAZIA GUARDIA ZERBITZUA / 9:00 - 22:00

1	Hiart Burgoa	Deba	Astillero kalea 2	943 19 18 12
2	Amaia Zalduegi	Deba	Lersundi kalea 20	943 19 10 55
3	1 Lon Apraiz	Mutriku	Erdikokale 5	943 60 32 50
4	2 Lasuen-Elezgarai	Mutriku	Txurruka Tenienteak etorbidea 3	943 19 50 26

GAUEKO FARMAZIA GUARDIA ZERBITZUA / 22:00 - 9:00

	Mendinueta Berastegui	Eibar	Urkizu pasealekua 6	943 82 01 06
--	-----------------------	-------	---------------------	--------------

uztailaren 21etik 25era

MALENAK

uztailaren 25etik 30era

Bisita gidatuak

uztailak 30, zapatua

Merkatu txikia eta kontserbak

Kotzertua: Kantu bat gara

abuztuak 3, eguaztena

TEINK iparraldeko arraunlariak

abuztuak 6, zapatua

Neomak

abuztuak 13, zapatua

Merkatu txikia eta artisau azoka

abuztuaren 15ean, astelehena

Zaharren omenaldia

abuztuak 27, zapatua

Merkatu txikia eta azoka ekologikoa

irailaren 13etik 16ra

GALBAIXUAK

ABUZTUAN AIRE LIBREKO ZINEA

kalaputxi2001@gmail.com

whatsapp 635748393

iraileko aldizkarian

argitaratzeko

irailaren 9rako

bidali zuen mezuak

ODOLA EMATEA 2022

abuztuak 12

urriak 21

abendua 9

17:00etatik 20:30ak arte
anbulatorioan



Gipuzkoako Odol Emaileak

MENDI IRTEERAK

IRAILAK 11

Iruña - **EZKABA** (895 m.) - Olabe (GR225)

URRIAK 16

Andoin - **BAIO** (1.197 m.) - Opakua gaina

AZAROAK 6

Legutio - **JARINDO** (895 m.) - Legutio

ABENDUAK 4

Markinako Bigarren Guda Lerroa

Burumendi Mendi Elkarte



apain

30 urte zurekin nabigatzen



ondo paza malenak!



Mutrikuko Udala

oainguan

ERAN

Malen Jaiak
2022

MUTRIKU

Uztailaren 21etik 25era